

Nurmijärven kunnan lausunto Keusote-kuntayhtymän järjestämis- ja toteuttamissuunnitelmasta 2020-2025

Hyvinvointilautakunta 24.11.2020 § 71
1586/00.04.03/2020

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä on valmisteltu järjestämis- ja tuottamissuunnitelma 2020-2025, joka on tarkoitus käsitellä kuntayhtymän yhtymävaltuustossa joulukuussa. Kuntayhtymän jäsenkunnilla on mahdollisuus antaa lausuntonsa valmistellusta järjestämis- ja tuottamissuunnitelmasta 25.11.2020 mennessä. Järjestämis- ja tuottamissuunnitelma 2020-2025 sekä lausuntopyyntö ovat liitteenä 2 ja 3.

Järjestämis- ja tuottamissuunnitelmassa kuvataan kuntayhtymän yhteistyöverkoston ohjaukselle sekä järjestämisen ja tuottamisen periaatteita, toiminnallisia rooleja ja vastuita Keusote-mallilla toteutettuna. Suunnitelmassa kuvataan myös järjestäjän ja tuottajan vastuut eri tehtäväalueilla sekä tavoitteet järjestäjäosaamisen vahvistamiselle. Järjestäjän tavoiteasetanta eri osa-alueilla tarkennetaan tämän asiakirjan hyväksymisen jälkeen laadittavassa palvelujärjestelmäsuunnitelmassa. Samalla tarkennetaan ohjausfoorumien kokonaisuus sekä niiden tehtävät järjestäjän ja tuottajan toiminnallisia rooleja vasten.

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä on toiminut sote-palveluiden järjestäjänä ja tuottajana vuodesta 2019 alkaen. Yhtymävaltuusto päättää yhtymästrategiassa kuntayhtymän toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista järjestämisvastuulla olevien tehtävien ja sote-palveluiden osalta. Strategiset painopisteet ja tavoitteet sekä palveluiden raamit ovat määritetty yhtymävaltuuston hyväksymässä yhtymästrategiassa 2020-2025 ja palvelulupauksessa.

Optimaalisesti organisoidulla ja roolitettulla järjestämis- ja tuottamistoiminnoilla voidaan ohjata tuottajaverkostoa ja toimintaa kokonaisuuden kannalta parhaalla mahdollisella tavalla, mutta jättää samalla palvelutuotannolle riittävästi liikkumavaraa.

Hyvinvointilautakunta esittää lausunnossaan seuraavaa:

Aluksi hyvinvointilautakunta haluaa huomauttaa lausunnon antamisen aikataulusta. Lausuntoaikataulu on aivan liian tiivis eikä mahdollista suunnitelmaan perehtymistä ja sisällön sisäistämistä.

Hyvinvointilautakunta jakaa näkemyksen siitä, että sosiaali- ja terveydenhuolto on toimintaympäristönä haastava, johtuen muun muassa erilaisten ilmiöiden monimuotoisuudesta ja palvelutarpeen epätasaisesta jakautumisesta kunnassa. Lisäksi tämänhetkinen taloustilanne ja mahdollinen maakuntaudistus tekevät järjestämis- tuottamissuunnitelman laatimisesta haasteellisen, johtuen muun muassa haastavasta taloudellisten- ja toiminnallisten vaikutusten arvioinnista sekä talouden seurannasta niin kuntayhtymä - kuin kuntatasolla ja epätasalaatuisesta tietotuotannosta muun muassa hajanaisen asiakas- ja potilastietojärjestelmien vuoksi. Nurmijärven hyvinvointilautakunnan lausunnon valmistelussa on kuultu myös vanhus- ja vammaisneuvoston puheenjohtajia.

Hyvinvointilautakunta on kiinnittänyt huomiota seuraaviin järjestämis- ja tuottamissuunnitelmassa esiintyviin kohtiin:

- Suunnitelmassa esitetään, että sote-palveluiden alueellista palvelujen verkostoa kehitetään siiten, että aiemmin palvelut tuottaneilta kunnilta siirtyneen hajanaisen ja erilaisista ratkaisuista koostuva palvelujen verkosto kootaan aiempaa yhtenäisemmäksi asukkaita palvelevaksi kokonaisuudeksi eli

tavoitteena on palveluvalikoiman yhdenmukaistaminen ja palveluvalikoiman tarkastelu alueellisena kokonaisuutena yli kuntarajojen. Hyvinvointilautakunta haluaa tuoda esille, että palveluverkon yhtenäistäminen ei palvele Nurmijärven kuntaa, kunnan hajanaisen rakenteen vuoksi. Nurmijärvi tarvitsee palveluverkon, joka palvelee kuntalaisia yhdenvertaisesti, asuintaajamasta riippumatta. Tämä on myös oleellinen asia, kun tarkastellaan alueen vetovoimaisuutta niin alueellisesti kuin kuntakohtaisesti.

- Kuntayhtymän nykyisestä rahoituksesta pääosa muodostuu jäsenkuntien maksuosuuksista. Kuntien voimakkaasti heikentynyt taloudellinen tilanne edellyttää sote-menojen kasvun hillitsemistä kuntien alentuneen kantokyvyn tasolle. Uudistus luo painetta alentaa sote-menoja edelleen merkittävästi matalammalle rahoitustasolle. Huolena on, että palvelurakenteen säästötoimenpiteet kohdistuvat kaikkein haavoittuvammassa asemassa oleviin ja eniten tukea tarvitseviin kohderyhmiin. Varsinkin, kun tämänhetkinen tietotuotanto ei tue talouden laadintaa ja raportointia järjestäjän tai tuottajan näkökulmasta muun muassa potilastietojärjestelmien hajanaisuuden takia, mikä vaikeuttaa tasalaatuisen seurantatiedon saamista. Hyvinvointilautakunta huomauttaa, että yhdenmukainen potilastietojärjestelmä on oleellinen tasalaatuisten palveluiden kehittämisen ja tiedon seurannan sekä tiedolla johtamisen kannalta.
- Suunnitelmassa todetaan, että asiakaspalvelun täydentäminen sähköisen asioinnin palveluilla sekä verkkosivujen kehittäminen kattavaksi niin kuntayhtymän omien kuin muiden toimijoidenkin palvelujen osalta on keskeinen osa asiakasohjauksen kehittämistä. Modernin puhelinjärjestelmän tuottamat mahdollisuudet asiakasohjauksen kehittämiseksi on myös tunnistettu. Hyvinvointilautakunta toteaa, että on nykyaikaista kehittää asiakasohjausta sähköisiin toimintamalleihin sekä huomioida puhelinjärjestelmän mahdollisuudet, mutta huomauttaa, että on oleellista taata yhtäläiset mahdollisuudet kaikille, ikäryhmään katsomatta, mutta myös eriarvoisessa ja heikommassa asemassa oleville kuntalaisille yhdenvertainen asiakasohjaus. Huolena on, että sähköiseen asiointiin siirtyminen syrjäyttää palveluista suuren osan käyttäjiä. Tämä on haaste kaikille ikäryhmille – ei vain ikäihmisille.
- Asiakkaiden osallisuutta vahvistetaan palveluiden kehittämisessä edistämällä vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia yhteistyössä yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Hyvinvointilautakunta esittää, että yhteistyötä osallisuuden lisäämisessä ja osallisuuden vaikuttavuusmittaamisessa tehtäisiin myös kunnan suunnittelijoiden, kehittäjien ja muiden ammattilaisten kanssa, jotka työskentelevät palvelutuotannon rajapinnalla, varsinkin kun kyseessä ovat kokeilunhaluisten ja uusien toimintamallien vakiinnuttaminen käytäntöön.
- Hyvinvointilautakunta on huolissaan, että kuntalaisten mahdollisuutta vaikuttaa ja osallistua kuntayhtymän palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen edistetään, suunnitelman mukaan, digitalisaation kautta. Tämä ei mahdollista eikä edistä tasapuolista osallistumisen mahdollisuutta.
- Kuntayhtymä on määritellyt hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen neljä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitetta, joissa painotetaan muun muassa kansansairauksien ennaltaehkäisyä sekä hyvinvoinnin ja terveyserojen kaventamista sähköinen omahoidon ja asioinnin sekä osallisuuden avulla. Lisäksi kehitetään viestintää ja HYTE- allianssia. Hyvinvointilautakunta esittää, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä panostettaisiin myös yhdyspintatyöskentelyyn, joka tapahtuu kunnan ja Keusoten palveluiden rajapinnalla. Yhdyspintatyöskentely näyttäytyy edelleen pistemäiseltä kaikissa ikäryhmissä. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä painotetaan ennaltaehkäisyä sekä hyvinvoinnin ja terveyserojen kaventamista siten, että sähköinen omahoito ja asiointi ovat sisällytetty tavoitteisiin. Hyvinvointilautakunta haluaa nostaa esille digitaalisten

palveluiden kehittämisen turvallisuuskulman, ottaen huomioon Vastaamon kybervarkauden. Lisäksi hyvinvointilautakunta on huolissaan henkilökohtaisen asiantuntijavaroituksen puutteesta, mikä tukee haasteellisemmassa asemassa olevien palveluun hakeutumista.

Esittelijä

Sivistysjohtaja

Esitys

Hyvinvointilautakunta päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon, ja lähettää sen kunnanhallitukselle.

Valmistelija

Hyvinvointikoordinaattori Kaisa Laine, puh. 040 317 4363

Asian käsittely

Esittelijä teki seuraavat lisäykset lausuntoon:

- Hyvinvointilautakunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että tekeillä olevan suunnitelman aikaväli 2020-2025 on liian pitkä, koska vuosiin ajoittuu historian suurin sote-murros. Jos valtakunnan sote-uudistus toteutuu, tulee suunnitelmalle tehdä välitarkastelu poliittisen ohjauksen ja rahoituksen muuttuessa.
- Kuntayhtymän järjestämisen ja tuottamisen ohjauksjärjestelmä on kuvattu kuvassa 7, sivulla 18. Kuva muodostuu poliittisen järjestäjän, viranhaltijajärjestäjän ja palvelutuottajan tasojen mukaisiin rakenteisiin ja suhteisiin. Kuvassa 7 kunta on sijoitettu palvelutuottajatasolle, lähinnä väestön hyvinvoinnin edistämisen yhteistyötehtävän näkökulmasta verkostoyhteistyön alle. Hyvinvointilautakunta toteaa, että kunnan rooli on yhtymän toiminnan rahoittajana huomattavasti keskeisempi ja vaikka se tekstiosuudessa lyhyesti todetaan, tulisi kunnan rooli näkyä myös itse kuvassa.

Hyvinvointilautakunta päätti yksimielisesti lisätä esittelijän lausuntoesitykseen seuraavat kohdat:

Hyvinvointilautakunta toivoo, että Keusoten organisaation uudelleenorganisointi ei tarkoita hallinnon lisäämistä. On tärkeä tehostaa kuntayhtymän johtamista ja lisätä tarvittaessa työpanosta asiakaspalveluun. Lautakunta pyytää arvioimaan kriittisesti, ovatko kaikki esimiehet/johtajat tarpeelliset myös muutoksen jälkeen, esim. kuntayhtymän johtajan tuki, vai voidaanko kyseiset tehtävät hoitaa nykyisen hallinnon voimin.

Kunnan omistajaohjaus tulee näkyä Keusoten päätöksissä paremmin. Kuntayhtymän tulee pyytää kunnalta aktiivisesti lausuntoja ja kannanottoja. Yhteistyötä Keusoten ja kunnan välillä tulee lisätä.

Hyvinvointilautakunta pyytää huomioimaan enemmän työntekijöiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on perusta hyvään asiakaspalveluun. Työntekijöiden osallistamista tulee lisätä, tiedottaminen tulee olla oikea-aikaista ja kaikkia tavoittava. Työntekijät tulee sitouttaa kaikkiin prosesseihin. Työntekijöillä tulee olla vahvaa luottamus johtoon.

Päätös

Hyvinvointilautakunta päätti antaa Keusote-kuntayhtymän järjestämis- ja toteuttamissuunnitelmasta 2020-2025 kunnanhallitukselle lähetettäväksi seuraavan lausunnon:

Aluksi hyvinvointilautakunta haluaa huomauttaa lausunnon antamisen aikataulusta. Lausuntoaikataulu on aivan liian tiivis eikä mahdollista suunnitelmaan perehtymistä ja sisällön sisäistämistä.

Hyvinvointilautakunta jakaa näkemyksen siitä, että sosiaali- ja terveydenhuolto on toimintaympäristönä haastava, johtuen muun muassa erilaisten ilmiöiden monimuotoisuudesta ja palvelutarpeen epätasaisesta jakautumisesta kunnassa. Lisäksi tämänhetkinen taloustilanne ja mahdollinen maakuntauudistus tekevät järjestämis- tuottamissuunnitelman laatimisesta haasteellisen, johtuen muun muassa haastavasta taloudellisten- ja toiminnallisten vaikutusten arvioinnista sekä talouden seurannasta niin kuntayhtymä - kuin kuntatasolla ja epätasalaatuisesta tietotuotannosta muun muassa hajanaisen asiakas- ja potilastietojärjestelmien vuoksi. Nurmijärven hyvinvointilautakunnan lausunnon valmistelussa on kuultu myös vanhus- ja vammaisneuvoston puheenjohtajia.

Hyvinvointilautakunta kiinnittää huomiota seuraaviin järjestämis- ja tuottamissuunnitelmassa esiintyviin kohtiin:

- Suunnitelmassa esitetään, että sote-palveluiden alueellista palvelujen verkostoa kehitetään siten, että aiemmin palvelut tuottaneilta kunnilta siirtyneen hajanaisen ja erilaisista ratkaisuista koostuva palvelujen verkosto kootaan aiempaa yhtenäisemmäksi asukkaita palvelevaksi kokonaisuudeksi eli tavoitteena on palveluvalikoiman yhdenmukaistaminen ja palveluvalikoiman tarkastelu alueellisena kokonaisuutena yli kuntarajojen. Hyvinvointilautakunta haluaa tuoda esille, että palveluverkon yhtenäistäminen ei palvele Nurmijärven kuntaa, kunnan hajanaisen rakenteen vuoksi. Nurmijärvi tarvitsee palveluverkon, joka palvelee kuntalaisia yhdenvertaisesti, asuintaajamasta riippumatta. Tämä on myös oleellinen asia, kun tarkastellaan alueen vetovoimaisuutta niin alueellisesti kuin kuntakohtaisesti.
- Kuntayhtymän nykyisestä rahoituksesta pääosa muodostuu jäsenkuntien maksuosuuksista. Kuntien voimakkaasti heikentynyt taloudellinen tilanne edellyttää sote-menojen kasvun hillitsemistä kuntien alentuneen kantokyvyn tasolle. Uudistus luo painetta alentaa sote-menoja edelleen merkittävästi matalammalle rahoitustasolle. Huolena on, että palvelurakenteen säästötoimenpiteet kohdistuvat kaikkein haavoittuvammassa asemassa oleviin ja eniten tukea tarvitseviin kohderyhmiin. Varsinkin, kun tämänhetkinen tietotuotanto ei tue talouden laadintaa ja raportointia järjestäjän tai tuottajan näkökulmasta muun muassa potilastietojärjestelmien hajanaisuuden takia, mikä vaikeuttaa tasalaatuisen seurantatiedon saamista. Hyvinvointilautakunta huomauttaa, että yhdenmukainen potilastietojärjestelmä on oleellinen tasalaatuisten palveluiden kehittämisen ja tiedon seurannan sekä tiedolla johtamisen kannalta.
- Suunnitelmassa todetaan, että asiakaspalvelun täydentäminen sähköisen asioinnin palveluilla sekä verkkosivujen kehittäminen kattavaksi niin kuntayhtymän omien kuin muiden toimijoidenkin palvelujen osalta on keskeinen osa asiakasohjauksen kehittämistä. Modernin puhelinjärjestelmän tuottamat mahdollisuudet asiakasohjauksen kehittämiseksi on myös tunnistettu. Hyvinvointilautakunta toteaa, että on nykyaikaista kehittää asiakasohjausta sähköisiin toimintamalleihin sekä huomioida puhelinjärjestelmän mahdollisuudet, mutta huomauttaa, että on oleellista taata yhtäläiset mahdollisuudet kaikille, ikäryhmään katsomatta, mutta myös eriarvoisessa ja heikommassa asemassa oleville kuntalaisille yhdenvertainen asiakasohjaus. Huolena on, että sähköiseen asiointiin siirtyminen syrjäyttää palveluista suuren osan käyttäjiä. Tämä on haaste kaikille ikäryhmille – ei vain ikäihmisille.
- Asiakkaiden osallisuutta vahvistetaan palveluiden kehittämisessä edistämällä vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia yhteistyössä yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Hyvinvointilautakunta esittää, että yhteistyötä osallisuuden lisäämisessä ja osallisuuden vaikuttavuusmittaamisessa tehtäisiin myös kunnan suunnittelijoiden, kehittäjien ja muiden ammattilaisten kanssa, jotka työskentelevät palvelutuotannon rajapinnalla, varsinkin kun kyseessä ovat kokeilunhaluisten ja uusien toimintamallien vakiinnuttaminen käytäntöön.
- Hyvinvointilautakunta on huolissaan, että kuntalaisten mahdollisuutta vaikuttaa ja osallistua kuntayhtymän palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen edistetään, suunnitelman mukaan, digitalisaation kautta. Tämä ei mahdollista eikä edistä tasapuolista osallistumisen mahdollisuutta.

- Kuntayhtymä on määritellyt hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen neljä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitetta, joissa painotetaan muun muassa kansansairauksien ennaltaehkäisyä sekä hyvinvoinnin ja terveyserojen kaventamista sähköinen omahoidon ja asioinnin sekä osallisuuden avulla. Lisäksi kehitetään viestintää ja HYTE- allianssia. Hyvinvointilautakunta esittää, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä panostettaisiin myös yhdyspintatyöskentelyyn, joka tapahtuu kunnan ja Keusoten palveluiden rajapinnalla. Yhdyspintatyöskentely näyttäytyy edelleen pistemäiseltä kaikissa ikäryhmissä. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä painotetaan ennaltaehkäisyä sekä hyvinvoinnin ja terveyserojen kaventamista siten, että sähköinen omahoito ja asiointi ovat sisällytetty tavoitteisiin. Hyvinvointilautakunta haluaa nostaa esille digitaalisten palveluiden kehittämisen turvallisuuskulman, ottaen huomioon Vastaamon kybervarkauden. Lisäksi hyvinvointilautakunta on huolissaan henkilökohtaisen asiointiavun puutteesta, mikä tukee haasteellisemmassa asemassa olevien palveluun hakeutumista.

Muita tärkeitä huomioita järjestämis- ja toteuttamissuunnitelmaan:

Hyvinvointilautakunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että tekeillä olevan suunnitelman aikaväli 2020-2025 on liian pitkä, koska vuosiin ajoittuu historian suurin sote-murros. Jos valtakunnan sote-uudistus toteutuu, tulee suunnitelmalle tehdä välitarkastelu poliittisen ohjauksen ja rahoituksen muuttuessa.

Kuntayhtymän järjestämisen ja tuottamisen ohjausjärjestelmä on kuvattu kuvassa 7, sivulla 18. Kuva muodostuu poliittisen järjestäjän, viranhaltijajärjestäjän ja palvelutuottajan tasojen mukaisiin rakenteisiin ja suhteisiin. Kuvassa 7 kunta on sijoitettu palvelutuottajatasolle, lähinnä väestön hyvinvoinnin edistämisen yhteistyötehtävän näkökulmasta verkostoyhteistyön alle. Hyvinvointilautakunta toteaa, että kunnan rooli on yhtymän toiminnan rahoittajana huomattavasti keskeisempi ja vaikka se tekstiosuudessa lyhyesti todetaan, tulisi kunnan rooli näkyä myös itse kuvassa.

Hyvinvointilautakunta toivoo, että Keusoten organisaation uudelleenorganisointumisen ei tarkoita hallinnon lisäämistä. On tärkeä tehostaa kuntayhtymän johtamista ja lisätä tarvittaessa työpanosta asiakaspalveluun. Lautakunta pyytää arvioimaan kriittisesti, ovatko kaikki esimiehet/johtajat tarpeelliset myös muutoksen jälkeen. esim. kuntayhtymän johtajan tuki, vai voidaanko kyseiset tehtävät hoitaa nykyisen hallinnon voimin.

Kunnan omistajaohjaus tulee näkyä Keusoten päätöksissä paremmin. Kuntayhtymän tulee pyytää kunnalta aktiivisesti lausuntoja ja kannanottoja. Yhteistyötä Keusoten ja kunnan välillä tulee lisätä.

Hyvinvointilautakunta pyytää huomioimaan enemmän työntekijöiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on perusta hyvään asiakaspalveluun. Työntekijöiden osallistamista tulee lisätä, tiedottaminen tulee olla oikea-aikaista ja kaikkia tavoittava. Työntekijät tulee sitouttaa kaikkiin prosesseihin. Työntekijöillä tulee olla vahvaa luottamus johtoon.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta kokouksessa.